

EDITORIAL

Magtul-id ngan magpakusog, atuhan an pasismo han estado

Atubangan han todo-gerra han pasista nga rehimen Marcos, mabayanihon nga nagpupursige an rebolusyunaryo nga pakig-away ha Eastern Visayas. Ha paggrabe han krisis han sistema nga bagakolonyal ngan bagapyudal, ngan tungod kay hul-os nga kadasig hini nga ginpapatuman an kagiusan pagtul-id ha pamumuno han Partido, piho nga magkukusog pa ini.

Nagpapadayon an kontra-rebolusyunaryo nga gerra ha rehiyon. Buwa an pahayag han AFP nga mabirik na ini ha "eksternal nga depensa" — diri mamenos ha 13 kabatalyon han 8th ID kaupod an iba pa nga armado nga pwera han estado an nanlalasurbo ha rebolusyunaryo nga kagiusan ngan masa. Gin-gagamit hini an sobra nga nakakalabaw nga kusog-tawuhan, mga bomba ngan abante nga higamit pang-gerra agud magsulay-sukay ha kabaryuhan, maghadi-hadian ha mga komunidad, ngan pupuyon an ira pag-ato. Nagdurot ini hin taktikal nga kaperdihan ngan destroso ha rebolusyunaryo nga kagiusan kadungan an pagsakmit han internal nga pagsasayop ngan kaluyahan hini ha usa kagapil.

Sugadpaman, tungod kay makatadungan ngan tukma an linya han demokratiko nga rebolusyon han katawhan, nakatindog hasta yana an Partido, BHB ngan mga rebolusyunaryo nga pwera. Mas determinado ini nga itul-

id an pagsasayop ngan ungbawan an mga kaluyahan agud bumawi ngan magpakusog. Nakuha ini hin kusog tikang ha waray tubtuban nga suporta panmasa para ha rebolusyon nga tinuod nga nagpapasulong han ira interes. Tungod ini kay nakikit-an nira nga mga tiniyupi ngan rinaugdaug nga waray iba nga dalan han pagbag-o kun diri pinaagi han pagpabagsak ha pakuri nga sistema nga gin-uundong ngan gindedepensahan han 8th ID.

Natatagan an rebolusyunaryo nga kagiusan hin bag-o nga rayhak tikang han tikangan an kagiusan pagtul-id hadton 2023 ha pamumuno han Komite Sentral han Partido. Mas napahugot an pagkatin hini han mga batakan nga prinsipyo agud ipasulong an gerra han katawhan.

Ha bug-os nga nasud, ginbabay-og yana an rehimen Marcos han nakaladkad nga kangalas han katawhan. Bunga ngaduha han paggrabe han krisis ngan han pagpursige han mga organi-

Nag-ooperasyon nga tropa han 8th ID, gin-atake han BHB

GINPAPAKYAS HAN MGA yunit han Bagong Hukbong Bayan (BHB) ha Eastern Visayas an todo-gerra han 8th ID pinaagi han mga aksyon militar ha Samar ngan Leyte.

Ginharas han usa nga yunit ng BHB-MAC an usa kakolum han 14th IB giutan han mga barangay han Odiong ngan Caraye ha Javier, Leyte hadton Oktubre 15 dapit alas-7 han aga. Lima kametros nala an distansya han mga pasista nga tropa ha mga Pula nga mangaraway han pabuthan hira. Damo an kaswalti han mga berdugo samtang talwas nga nakaatras an BHB. Buwa liwat an pahayag han 14th IB nga nakabaya han armas an Pula nga hukbo.

Paglabay hin usa kaadlaw, ginsirutan naman han BHB-MAC hi Jerry Morfe, ahente paniktik han 93rd IB ha Barangay San Javier, Jaro. Aktibo hiya nga naniktik para ha militar para mareyd an BHB. Hadton 2012 pala ginsagdunan na hiya nga undangon an pagpapagamit ha militar, kundi nagpadayon hiya ha pagtraydor ha iya igkasi kablás.

Aktibo nga depensa ha Western Samar. Naunahan pabuthan han usa katim han Arnulfo Ortiz Command an usa kakolum han 8th ID ha Sitio San Pedro, Barangay Poblacion 3 ha bungto han San Jose de Buan hadton Septyembre 27. Nag-ooperasyon an nasering nga mga tropa kahuman pala manlasurbo an bagyo nga Opong. Tungod kay aada ha paborable nga tereyn, naunahan nira an mga pasista nga mas napaubos ha ira pusisyon. Diri mamenos ha usa an patay ngan damo an nasamaran ha 8th ID. Duha kabeses liwat ini nagpalupad han helikopter kahuman han sorpresa nga atake.

Kakulang pagkaon ha EV, ginpapagrabe han korapsyon ngan militarisasyon

Ha pagtigaman han Pankalibutan nga Adlaw han Pagkaon hadton Oktubre 16, landaw nga pakyas an naglabay nga mga rehimen tubtub ha presente nga rehimen Marcos nga batunon an batakan nga katungod han katawhan ha abunda, libre, masustansya ngan abot-kaya nga pagkaon. Buta ngan bungol ini ha pagresolba ha hiluagan nga kawaray tuna, sayop nga paggamit hini ngan atrasado nga kinaiya han produksyon nga mga yawe nga karukaykanon ha pagkab-ot han seguridad ha pagkaon.

Aada ha 82.4% han masobra 1.89 kamilyon nga parag-uma ha Eastern Visayas an waray kalugaringon nga tuna. Waray klarado nga programa an estado agud pahiluagon an mga umhanan prinsipal para ha pagkaon, sugad han humay nga masobra katunga (59%) an iginhaligot ngan 21% an nagin iban ha ihap tikang hadton 1991. Waray solbara an pagluros han produksyon han lima nga nangunguna nga pagkaon ha rehiyon nga ginpapangunahan han humay nga nagrehistro han 19.6% nga pinakadako nga pagbagsak hadton 2024 tanding hadton 2008.

Nagseserbe nga ahente han mga agaron maytuna, dagko nga burgesya komprador ngan langyaw nga monopolyo kapitalista an Regional Development Council imbes nga umuyon ha nagugutom nga katawhan hini. Iginduduso hini an pagpapahiluag han mga umhanan para ha *cash crop* sugad han lubi ngan abaka ngan iba pa nga *high-value commodity crops* imbes nga pauswagon an produksyon han humay. Ha syahan nga tunga han 2024 nakatalaan nga mahitanum ha yukut-yukot kaektarya nga umhanan an masobra 44,000 nga *hybrid* nga lubi ha Bobon, Northern Samar; Salcedo, Eastern Samar; Liloan ngan Bontoc ha Southern Leyte; Santa Fe ngan Kanangga ha Leyte; Calbayog City, Samar ngan Naval ha Biliran.

Ginpapagrabe pa ini han korapsyon ha pondo para ha pagpapa-uswag han produksyon han pagkaon. Nabuksas pala nga mayda ₱791 kamilyon nga sobra-sobra nga balor nga *farm-to-market road projects* ha rehiyon hadton 2023-2024. Tikang 2021, mayda diri mamenos ₱3 kabilyon nga balor han kwestyunable nga mga proyekto ilarum han SBDP nga pirit gintatahuban han NTF-ELCAC. Dabi hini an mga dinastiya ha rehiyon ngan an 8th ID.

Waray pa makontento an reak-

syunaryo nga estado, iginpatuman han RTF-Elcac ngan 8th ID an militarisasyon ha sumobra-kumulang 500 nga mga barangay pinaagi han RCSP ngan *focused military operations* (FMO). Iginpailarum an mga barangay ha diri deklarado nga balaud militar pinaagi han hamlet o “lock-down.” Ginpupugngan an mga parag-uma nga tumukad ngan batunon an ira panginahanglan ha pagkaon. Nalastar ini hin usa kasemana tubtub pira kabulan ha klaster han mga barangay. Dugang ini nga nagbubutang ha katawhan ha kabaryuhan ha grabe nga kagutom ngan tinamay nga kamutangan.

Antes pa man an mga RCSP ngan FMO, kulang na gidaan an pagkaon han kadam-an han pamilya ha rehiyon. Ha *case study* han usa nga lugar nga may hiluag nga kahagnaan, naabot la ha tulo kabulan nga konsumo an natitirok nga humay tikang ha pangalayon ngan pagpalit. Karuyag sidngon, kulang hin 65% an ira suplay para ha usa katuig nga konsumo han bugas. Aada ha 67% han pamilya dinhi an diri nakaon hin tulo kabeses ha usa kaadlaw.

Pakyas an mga programa han estado nga batunon an krisis ha pagkaon. Usa hini an Special Area for Agriculture Development han rehimen Duterte, diin ginbuhos an ₱1.1 kabilyon nga pondo ha Eastern Visayas para kunuhay kab-uton an seguridad ha pagkaon. Mayda naman Walang Gutom Program an rehimen Marcos, diin umutang ini han \$400 kamilyon tikang ha Asian Development Bank, nga seguridad mapapakyas ha pagsolbar ha kagutom.

Makakab-ot la han katawhan an seguridad ha pagkaon pinaagi han pagsolbar ha pundamental nga problema han monopolyo ha tuna. Kinahanglan magin siyentipiko ngan planado an daup ha pagpapa-uswag han produksyon nga prinsipal nga nagse-

"Magtul-id...", "tikang ha paypay 1

sado nga pwersa, narabunos an dagko nga protesta nga nananawagan han pagpapabaton ha mga dabi ha korapsyon ha gubyrno. Diri nira makawat nga bilyun-biyon kapiso an ginkakawat han mga burukrata ngan dagko nga burgesya, samtang nag-aantos hira ha himubo nga suhol, mahal nga paplitan, panlupot han tuna, kagutom, pagbaha ngan karuba han mga puruy-anan, pandambong ha kalibungan, ngan kadunot han mga serbisyo. Para ha ira, waray pagkakaiba hira Marcos ngan an mga nahiuna nga rehimen. Pukaw hira nga diri magbabag-o an ira kamutangan tubtub nga diri nababag-o an bug-os nga sistema.

Ini nga krisis nahatag kundisyon agud pabuyluhon an kagiusan pagtutul-id, bawion an mga nawara ngan ipasulong an gerra han katawhan.

Higayon ini ha katawhan para pagdig-unon an ira pagkaurusa ngan dad-on ha mas hitaas nga lebel an ira pakigbisog: ha porma han rebolusyunaryo nga pakig-away. Ini an pamaagi agud pakyas an pasismo han estado, ibagsak an naghahadi nga sistema ngan kab-uton an tinuod nga pagbabag-o ha ira kinabuhi ngan pakabuhi.

Gin-aayat naman an BHB nga pamunuan an masa nga parag-uma samtang ginpapakyas an todo-gerra han 8th ID ngan nagpapakusog agud papagbaydon an mga berdugo. Nakuha hira hin inspirasyon tikang ha masa ngan ha katukmaan han kawsa nga tuyo nga tapuson an ira kakurian.

Bulawanon an rebolusyunaryo nga kasaysayan han rehiyon nga angay lingion komo giya ngan inspirasyon. An nagin kaluyahan mapupurutan hin mga leksyon, ngan an kadaugan magaanak pa hin mga kadaugan tubtub nga mabawi an daan nga kusog. Mabangis ngan mapait man an dalan han panmaihaan nga gerra han katawhan, matam-is naman an bunga hini. ■

serbe ha pagsseguro han suplay han pagkaon. Labot ha kinahanglan natatagan ini hin prayoridad, kinahanglan naseseguro nga an pampubliko nga pondo napupulsan han katawhan. Kinahanglan liwat makatalwas an nasud ha kahigot ha langyaw nga merkado ngan monopolyo kapital. Makakab-ot la ini ngatanan ha pagpapasulong han demokratiko nga rebolusyon han katawhan. ■